

Οι αναρχικοί υποστηρίζουμε τις πολιτοφυλακές όπου οι αξιωματικοί εκλέγονται και είναι ανακλητοί, όπου η πειθαρχία είναι προϊόν συμφωνίας από όλους σε κάθε μονάδα. Αυτό δεν είναι απλώς μια θεωρία, αλλά έχει τεθεί σε εφαρμογή από αναρχικούς κατά τη διάρκεια αρκετών επαναστάσεων. Στη Ρωσική Επανάσταση έδρασε μια δύναμη επηρεασμένη από τις αναρχικές ιδέες, ο Επαναστατικός Εξεγερτικός Στρατός - επίσης, γνωστός ως Μαχνοβτσινά - που απελευθέρωσε την ανατολική Ουκρανία, και αποτελεί ένα τέτοιο παράδειγμα.

Στο άρθρο του «Οι δύο Οκτώβρηδες», ο Ρώσος αναρχικός Πιότρ Αρσίνοφ, περιγράφει ότι τον Απρίλιο του 1917 “μεγάλοι γαιοκτήμονες άρχισαν παντού να εκκενώσουν την ύπαιθρο, προσπαθώντας να ξεφύγουν από την εξεγερμένη αγροτιά, ζητώντας προστασία για τα υπάρχοντά τους”. Μέσω της άμεσης δράσης “το αγροτικό ζήτημα είχε σχεδόν λυθεί από τους φτωχούς αγρότες το συντομότερο στο διάστημα Ιούνη-Σεπτέμβρη 1917”. Καθώς οι ιδιοκτήτες έφυγαν οι αγρότες κατέλαβαν τη γη και “όλη η επαναστατημένη Ρωσία ήταν καλυμμένη με ένα τεράστιο δίκτυο σοβιέτ εργατών και αγροτών, τα οποία άρχισαν να λειτουργούν ως όργανα αυτοδιαχείρισης”.

Αυτά τα αποσπάσματα αποδεικνύουν τον τρόπο σκέψης των Μπολσεβίκων όταν διέλυαν τα Σοβιέτ, διασπούσαν εργοστασιακές επιτροπές ή φυλάκιζαν και εκτελούσαν, ακόμα, απεργούς. Αλλά αν έβλεπαν κατ' αυτό τον τρόπο τον εργαζόμενο στο εργοστάσιο, πώς έβλεπαν τον “εργαζόμενο με στολή” στον Κόκκινο Στρατό;

Το 1917 ο Τσαρικός στρατός είχε καταρρεύσει. Ο στρατός όχι μόνο δεν αντιτάχθηκε στην Επανάσταση, αλλά στρατιωτικές μονάδες ήταν συχνά στην καρδιά της άμυνάς της. Όχι, βέβαια, οι αξιωματικοί, που ήταν ως επί το πλείστον σε αντίθεση με την Επανάσταση. Ωστόσο, το 1917 η παραδοσιακή στρατιωτική πειθαρχία είχε διαλυθεί καθώς στρατιώτες εγκατέλειπαν το μέτωπο, αρνούσαν να υπακούσουν στις εντολές και εξέλεγαν επιτροπές στρατιωτών. Αν οι στρατιώτες είχαν υπακούσει τους αξιωματικούς τους, τον Οκτώβριο ή τον Φεβρουάριο, τότε η Επανάσταση θα μπορούσε πιθανότατα να είχε ηττηθεί. Έτσι, λοιπόν, το τέλος της ιεραρχίας και της στρατιωτικής ή αστικής πειθαρχία ήταν απαραίτητο για την Επανάσταση.

Το σπάσιμο αυτο της παλιάς πειθαρχίας μπορεί να ήταν απαραίτητο για την επανάσταση, αλλά από τη στιγμή που οι

Μπολσεβίκοι ήταν στην εξουσία λειτούργησε εναντίον τους. Δεν ήθελαν έναν στρατό, όπου οι μονάδες ίσως αρνούνταν να εκτελέσουν μια διαταγή, όπως τη συντριβή μιας αγροτικής εξέγερση ή τη διάλυση μιας απεργίας. Έτσι, τον Ιούλη του 1918, ο Τρότσκι (ο Μπολσεβίκος διοικητής του Κόκκινου Στρατού) εισήγαγε εκ νέου όλες τις παλιές μεθόδους του αστικού στρατού. Μάλιστα, επανέφερε στο στρατό παλιούς Τσαρικούς αξιωματικούς.

Μαζί με αυτά, εισήχθη ξανά η θανατική ποινή για ανυπακοή, ο χαιρετισμός, ειδικοί κανόνες συμπεριφοράς, καθώς και ξεχωριστοί χώροι διαβίωσης και προνόμια για τους αξιωματικούς, οι οποίοι διορίζονταν και δεν εκλέγονταν. Ο Τρότσκι υποστήριζε ότι “η εκλογική βάση είναι πολιτικά περιπτή και τεχνικώς άσκοπη και έχει ήδη εξαλειφθεί με σχετικό διάταγμα”.

Αυτές οι μεταβολές ήταν αντιλαϊκές για τη βάση του στρατού. Αυτό, μαζί με την μπολσεβίκικη καταστολή της Επανάστασης, σήμαινε ότι ο Κόκκινος Στρατός είχε ένα από τα υψηλότερα ποσοστά λιποταξίας από κάθε στρατό στην ιστορία.

Μεγάλης κλίμακας εκτελέσεις και “τάγματα τιμωρίας” χρησιμοποιούνταν για να εξαναγκάζουν τους στρατιώτες να

υπακούουν στις εντολές. Επιπλέον, η σχέση του Κόκκινου Στρατού με τους αγρότες και τους εργάτες κάθε τοποθεσίας ήταν όπως η σχέση με έναν κατοχικό στρατό. Ο στρατός έκανε συχνά κατάσχεση των εφοδίων που χρειαζόταν και χρησιμοποιείτο συχνά για την καταστολή τοπικών απεργιών και εξεγέρσεων.

Η Επανάσταση στην Ουκρανία

Όπως και αλλού στην αγροτική Ρωσία, το Μπολσεβίτικο Κόμμα δεν είχε σημαντική παρουσία στην Ανατολική Ουκρανία πριν από την Οκτωβριανή Επανάσταση. Ωστόσο, σε αυτή την περίοδο οι αγρότες και οι εργάτες των πόλεων κατέλαβαν τη γη και τους χώρους εργασίας και δημιούργησαν τις δικές τους στρατιωτικές μονάδες.

Η πιο εξέχουσα φυσιογνωμία στο περιφερειακό συντονισμό όλων αυτών ήταν ο αναρχικός Νέστορ Μαχνό, ο οποίος είχαν απελευθερωθεί από τη φυλακή μετά την Επανάσταση του Φλεβάρη. Δουλεύοντας με τους αναρχικούς στην πόλη Guljai Pole, είχε χτίσει δεσμούς με τους εργάτες, τους αγρότες και ακόμη με Σέρβους στρατιώτες-μέλη των δυνάμεων κατοχής. Οι εξεγερμένοι κατέσχεσαν πράξεις των γαιοκτημόνων και δημιούργησαν μονάδες πολιτοφυλακής.

Αμέσως μετά τον Οκτώβρη, οι πολιτοφυλακές αυτές άφησαν το Gulyai Pole για να αφοπλίσουν τους Κοζάκους σε κοντινές πόλεις, κατάσχεσαν τα κεφάλαια των τραπεζών και τα διένειμαν στους χωρικούς. Κανόνισαν, επίσης, τρόφιμα για τη μεταφορά μιας κλωστοϋφαντουργίας με ένα εργοστάσιο της Μόσχας. Εκείνη τη στιγμή οι πρώτες αγροτικές κομμούνες δημιουργήθηκαν στην περιοχή του Gulyai Pole.

Μια άσχημη ειρήνη

Τότε, για πρώτη φορά, προσπαθώντας να υπονομεύσουν τις έως τότε κατακτήσεις της Επανάστασης, οι Μπολσεβίκοι υπέγραψαν τη συνθήκη του Brest Litovsk, σύμφωνα με τη οποία, μεταξύ άλλων, η Ανατολική Ουκρανία παραδόθηκε στον Αυστριακό στρατό. Οι Αυστριακοί πολέμησαν την Επανάσταση, αναγκάζοντας τους εξεγερμένους να υποχωρήσουν και να διεξάγουν ανταρτοπόλεμο. Αυτό το έκαναν με μεγάλη επιτυχία και είναι από αυτήν την περίοδο που ο στρατός αυτός έγινε γνωστός ως η Μαχνοβτσίνα.

Στην Μαχνοβτσίνα, οι αξιωματικοί εκλέγονταν από τις τάξεις των επαναστατών. Ήταν ένας εθελοντικός στρατός - οι ελλείψεις του ήταν πάντα σε όπλα και όχι σε στρατιώτες. Για την υποστήριξή του στηρίχθηκε στην αλληλεγγύη των

Μαχνοβίτες έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην προκαταβολική ήττα των στρατηγών αυτών.

Η οργάνωση της πολιτοφυλακής, καθώς και καινοτομίες, όπως πολυβόλα τοποθετημένα πάνω σε κάρρα που έσερναν άλογα, τους επέτρεψε να αποφεύγουν τις μεγάλες συγκεντρώσεις των λευκών στρατευμάτων και να συνθλίβουν τον εχθρό από τα μετόπισθεν. Σε μια περίπτωση προχώρησαν πάνω από 200 μίλια σε τρεις ημέρες. Μερικοί ιστορικοί πιστεύουν ότι χωρίς τη δράση τους η Πετρούπολη θα είχε πέσει.

Σε αυτούς τους αγώνες συμμάχησαν με τον Κόκκινο Στρατό - ορισμένες φορές από τεχνικής πλευράς λειτουργούσαν ως μέρος του. Επιχείρησαν να καταλήξουν σε μια συμφωνία σύμφωνα με την οποία σε αντάλλαγμα να μην δέχονταν λιποτάκτες του Κόκκινου Στρατού και τα Σοβιέτ τους να μπορούν να λειτουργούν ανεξάρτητα από το κράτος των Μπολσεβίκων. Φαίνεται ότι τόσο ο Λένιν και ο Τρότσκι “έπαιζαν” με την ιδέα αυτή.

Προδοσία

Αλλά σε όλες τις τρεις περιπτώσεις η συμμαχία ήρθε σε ένα τέλος όταν νικήθηκαν οι Λευκοί και οι Μπολσεβίκοι ξεκίνησαν ξαφνικά επιθέσεις εναντίον των Μαχνοβιτών. Ο αριθμός των

Μαχνοβιτών που είτε συνελήφθησαν είτε εκτελέστηκαν είτε φυλακίστηκαν, ανήλθε σε δεκάδες χιλιάδες. Την ίδια τύχη είχαν οι εκπρόσωποι των στρατιωτικών ανεξάρτητων σοβιέτ, και τουλάχιστον ένας αναρχικός που απελάθηκε από τις ΗΠΑ το 1919 (Bogush) εκτελέστηκε από τους Μπολσεβίκους, όταν προσπάθησε να φτάσει στους Μαχνοβίτες.

Οι Μαχνοβίτες τελικά κατεστάλησαν άγρια μετά τον Εμφύλιο Πόλεμο, όταν οι Μπολσεβίκοι συγκέντρωσαν μεγάλο αριθμό στρατευμάτων εναντίον τους και εντάθηκαν οι βάνουσες ενέργειες εναντίον των αγροτών που τους έκρυβαν. Αυτή η αντεπαναστατική στρατηγική, την οποία χρησιμοποίησαν οι ΗΠΑ αργότερα στο Βιετνάμ, πέτυχε λόγω της σχετικά μικρής έκτασης και της απομόνωσης της Ανατολικής Ουκρανίας.

Ωστόσο, η ύπαρξή της Μαχνοβτσίνα αποδεικνύει ότι μια αναρχικά οργανωμένη πολιτοφυλακή θα μπορούσε να αναλάβει και να νικήσει μεγαλύτερες συμβατικές δυνάμεις. Ήταν ίσως αυτή η απειλή ενός καλού παραδείγματος που ήταν ο κύριος λόγος για τον οποίο οι Μπολσεβίκοι κατέφυγαν σε τέτοιες προσπάθειες για να τους συντρίψουν.

Βιβλιογραφία

- Mike Malet , Nestor Makhno in the Russian Civil War
- Peter Arshinov, Ιστορία του Μαχνοβίτικου Κινήματος

****Το κείμενο αυτό πρωτοδημοσιεύτηκε στην εφημερίδα του ιρλανδικού Workers Solidarity Movement “Workers Solidarity”, No 59, Άνοιξη 2000. Ελληνική μετάφραση: Ούτε Θεός-Ούτε Αφέντης, Μελβούρνη, Δεκέμβρης 2015.***

αναρχική ιστορία Ρωσία